

การดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวง

JA KHE VARIATIONS IN ENSEMBLE

ศิริลักษณ์ ฉลองธรรม*¹

Sirilak Chalontham*¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวงและเพื่อประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวง โดยทำการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลภาคสนามสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในระดับลึก ตามขั้นตอนการวิจัยทางมานุษยวิทยาการดนตรี

ผลการวิจัย พบว่า จะเข้ามีหน้าที่ดำเนินงานสอดแทรกไปกับเครื่องดำเนินการอื่น ๆ ตลอดจนการดำเนินงานตามแนวร่อง เวลาบรรเลงจัดให้เป็นเครื่องดนตรีประเภทนำ เช่นเดียวกับระนาดเอก ซอด้วง โดยสอดแทรกทำนองให้เกิดความไพเราะด้วยการติดเก็บถี่ ๆ บ้าง ห่าง ๆ บ้าง การบรรเลงในวงเครื่องสายไทยมีแนวการบรรเลงที่ไม่เร็วมาก มีการใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น สะบัด การติดรั้ว ดำเนินทำนองโดยการใช้สายให้ครบทั้งสามสาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทเพลง เช่น เพลงกรอใช้การติดรั้ว ติดริกหรือติดปรับ รั้วให้ละเอียด ไม่ติดสม่ำเสมอ เพลงเก็บต้องติดเก็บบ้าง ติดทิงนอยบ้าง ผู้บรรเลงจะต้องแม่นยำจังหวะเพื่อเป็นหลักให้กำบัง สำหรับเพลงโหมโรงมหาราชและเพลงโหมโรงเทิด สธ เป็นเพลงที่มีสำนวนแบบผสมผสานทำนองส่วนใหญ่เป็นทำนองบังคับทาง และยังมีสำนวนที่ไม่บังคับทางสอดแทรกอยู่

* corresponding author, email: helppon@gmail.com

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

¹ Lecturer in Thai Music Education, Faculty of Art Education, Bunditpatanasilpa Institute

เป็นระยะ และยังมีสำนวนที่เป็นลักษณะเด่นที่ทำให้ทราบว่าเป็นเพลงนี้ การดำเนินทำนองจะเข้าถึงต้องบรรเลงให้เหมาะสมกับทำนองหลักที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ไว้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการประดิษฐ์ทำนองจะเข้าถึงสามารถแบ่งตามลักษณะของทำนองเพลงได้แก่ การประดิษฐ์ทำนองขึ้นเพลง ในการขึ้นเพลงโหมโรงจะเป็นหน้าที่ของเครื่องดนตรีซอด้วงหรือซอคู่เพียงออ จะเข้าถึงไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงขึ้นเพลงสำหรับการบรรเลงจะเข้าถึงทำนองขึ้นเพลงจะต้องพยายามรักษาทำนองหลักไว้ให้มากที่สุด การประดิษฐ์ทำนองจะขึ้นในทำนองหลักที่เป็นบังคับทาง จะเข้าถึงสามารถประดิษฐ์ทำนองในทำนองหลักที่เป็นบังคับทางได้เล็กน้อย ที่ไม่ได้ทำให้สำนวนของทำนองนั้นเกิดความเสียหายหรือผิดเพี้ยนไปจากที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ไว้

คำสำคัญ : จะเข้ / การดำเนินทำนอง / การบรรเลงรวมวง

Abstract

The research of "Ja Khe Variations In Ensemble" was the qualitative research methodology. The objectives of the study were to Study methods of how to play Ja Khe in ensemble and Create melody of Ja Khe in the principle's ensemble. The research methodologies were studied, analyzed, synthesized and interpreted from information, which were gathered from fieldwork documentation, formal and informal in-depth interviewing and participant observation by the steps of the ethnomusicology research process. The research results were as follows:

The responsible of *Ja Khe* is playing with other musical instruments and lead musical instrument in ensemble same as *Ranad Aek* and *Saw Duang*. The tempo of Krueng Sai Ensemble is not fast and there are techniques for *Ja Khe* playing , Sabat refer to a technique of

playing music by way of adding an extra single note to the kep, Rua is employed, alternating in and out frequently.

Homrong Maharat and Homrong Thoet Sor Thor are the Overture song, the various of melodic verse. Most of them are *Bungcubthang* (fix melodic verse), Some of verse are *Tangphuen* (Variations melodic verse), Some of verse are identity of song. Ja Khe various must be appropriates the main melody that the objective of composer.

Keywords : Ja Khe/ Variations /Ensemble

บทนำ

ดนตรีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมแขนงหนึ่งที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทย โดยการประกอบกิจกรรมทางประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ เสียงดนตรีเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์แทนภาษาออกมาเป็นทำนองเพลง ดนตรีทรงคุณค่าในแง่ของการยกระดับจิตใจมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์ของครูดนตรีไทยตั้งแต่อดีตทำให้ดนตรีไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะ สะท้อนให้เห็นถึงความงดงามของศิลปวัฒนธรรมไทย ความรุ่งเรืองทางภูมิปัญญา ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยในการสร้างสรรค์ดนตรีไทย ทั้งในด้านเครื่องดนตรี รูปแบบของการบรรเลงดนตรี ลักษณะการบรรเลงดนตรี บทเพลงที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นและวงดนตรีไทย ดนตรีไทยแต่ละสมัยมีความแตกต่างกันในเรื่องรูปแบบของการประสมวงดนตรีไทย ซึ่งปัจจุบันวงดนตรีไทยมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี

จะเข้เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีดที่อยู่ในวงเครื่องสายและวงมโหรี โดยเล่นเป็นเครื่องนำ คือ ดีดไปพร้อมกับซอด้วง ระนาดเอก เป็นเครื่องดนตรีหลัก มีวิธีการดำเนินทำนองหรือกลอนเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะในการบรรเลงรวมวง จะเข้จะต้องดำเนินกลอนโดยคำนึงถึงลักษณะจะเข้ และกลอนของเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ ในวงดนตรีเพื่อให้ทำนองของทุกเครื่องมีความสอดคล้องประสานกลมกลืนซึ่งกันและกัน

ดังนั้นวิธีการบรรเลงที่ถูกต้องจึงเป็นหลักสำคัญที่ควรยึดถือเพื่อให้การดำรงอยู่ของ วงการดนตรีไทยสืบต่อไป ซึ่งปัจจุบันยังมีนักดนตรีและเยาวชนที่บรรเลงจะใช้ จำนวนมากที่ไม่สามารถเลือกใช้กลอนจะเข้าได้เหมาะสม มีการใช้กลอนที่หยิบยืม จากเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ ทำให้คุณภาพของเพลงที่บรรเลงลดลง เอกลักษณ์ของ กลอนจะเข้าก็จะหายไปนั่นเอง

ครุมนตรี ตราโมทได้อธิบายประเภทของเพลงไทยในการบรรเลงรวมวงไว้ 3 ประเภท คือ เพลงทางพื้น เพลงทางกรอ และเพลงลูกล่อลูกชัด ซึ่งเพลงทั้ง 3 ประเภทนี้จะมีวิธีการบรรเลงต่างกัน เพลงทางพื้นเป็นเพลงที่มีทำนองเรียบ ๆ ไม่พลิกแพลงผู้บรรเลงเครื่องดนตรีมีโอกาที่จะใช้สติปัญญาคิดทำนองบรรเลงได้ตาม ความพอใจ แต่ก็ต้องให้กลมกลืนกับทุก ๆ คน ส่วนเพลงทางกรอ คือ เพลงที่มีทำนอง เป็นเสียงยาว ทำนองเป็นทางบังคับ ทำให้ผู้บรรเลงต้องดำเนินทำนองให้เหมือนกับ ความประสงค์ของผู้แต่ง เมื่อบรรเลงมาถึงทำนองตอนบังคับก็ต้องรวมมาใช้ ทำนองเดียวกันหมดทุก ๆ คน จะใช้การแปรทำนองแยกออกไปเองไม่ได้ ส่วนเพลงลูกล่อลูกชัด เป็นเพลงที่มีการบรรเลงแบ่งเครื่องดนตรีออกเป็น 2 พวก ผลัดกันบรรเลงคนละวรรค ผู้บรรเลงควรจะรักษาทำนองเอาไว้ให้เคร่งครัด พลิกแพลงได้เล็กน้อย ต้องระวังอย่าทำให้ทำนองที่ท่านผู้แต่งได้แต่งไว้เสียไป นอกจากนี้เวลาบรรเลงลูกล่อลูกชัดมักจะมีการบรรเลงลวงลำหรือย้อยบ้าง ซึ่งอาจทำให้ ผู้ที่บรรเลงรับเกิดความสงสัยได้ ผู้บรรเลงแต่ละคนจึงต้องมีความแม่นยำใน ทำนองเพลงและจังหวะ จึงจะทำให้การบรรเลงเพลงนั้นเป็นไปด้วยความไพเราะ เหมาะสมกับแบบเพลงประเภทนี้

เพลงโหมโรงเทิด สธ เป็นเพลงที่ครุมนตรี ตราโมทประพันธ์ขึ้นในศุภคติถิ มหามงคลสมัย ซึ่งสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระชนมายุครบ 3 รอบบริบูรณ์ ณ วันที่ 2 เมษายน 2543 กรมศิลปากรกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้มอบเพลงโหมโรง ชื่อเพลง เทิด ส.ธ. เพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายในพระราชวโรกาสนี้ จึงนำเพลงอัตรา 2 ชั้น ชื่อเพลงเชิญเหนือและเชิญใต้ หรือเพลงตระเชิญนี้มาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา 3 ชั้น

และนำเพลงสั้นน้อยกว่าเพลงเรื่องทำขวัญหรือเวียนเทียนมาขยายขึ้นเป็นเพลงต่อท้ายตามแบบแผนโหมโรงเสภาโบราณ และยังมีเพลงอีกเพลงหนึ่งคือ เพลงโหมโรงมหาราชที่มีความน่าสนใจในการศึกษาเรื่องการแปรทำนอง เพลงนี้ครูมนตรีตราโมทแต่งขึ้นในปี พ.ศ.2530 เพื่อทูลเกล้าฯ ถวาย เฉลิมพระเกียรติในมหาศุภมงคลพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงมีพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ โดยครูมนตรีตราโมทได้รับพระบรมราชานุญาตให้นำเพลงพระราชนิพนธ์ใกล้รุ่ง กับเพลงเราสู้มาสมมติเป็นเพลง 2 ชั้น แล้วแต่งขยายตามแบบแผนการแต่งเพลงไทย แต่ตั้งใจที่จะรักษาเค้าเพลงพระราชนิพนธ์ให้ใกล้ที่สุด นอกจากบางประโยคที่จำเป็นจะต้องห่างไปบ้าง ส่วนทำนองที่ดำเนินก็ต้องการให้มีหลาย ๆ แบบ มีทั้งทางพื้นทีเก็บได้เป็นอิสระและเก็บโดยบังคับทำนอง ทางกรอทางลูกล้อลูกชัดในแบบต่าง ๆ และทางลักจังหวะประสมประสานกันไป นอกจากนั้นในตอนท้ายยังได้อัญเชิญทำนองเพลงสายฝนมาสอดใส่ไว้อีก 3 ประโยค เพื่อให้เพลงนี้มีทำนองเพลงจังหวะวอลท์ทผสม แตกต่างจากเพลงไทยทั้งหลาย

จากที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยเล็งเห็นประโยชน์ของการศึกษาทางดนตรีว่าด้วยการดำเนินทำนองเพลงโหมโรงเทิด สธ และเพลงโหมโรงมหาราช ซึ่งเป็นเพลงที่มีทำนองทั้งทางพื้น ทางกรอ และลูกล้อลูกชัด ซึ่งองค์ความรู้นี้เป็นสมบัติอันทรงคุณค่าที่มีความสำคัญยิ่งต่อวงการดนตรีไทย ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญ จึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินทำนองของจะเข้ในการบรรเลงรวมวงและประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการดำเนินทำนองการบรรเลงรวมวง เพื่อเป็นการบันทึกข้อมูลอันเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบทอด ให้อยู่คู่ชาติไทยสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินทำนองจะเข้ในการบรรเลงรวมวง
2. เพื่อประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการดำเนินทำนองการบรรเลงรวมวง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวง” ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารข้อมูลภาคสนาม สัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในระดับลึก ตามขั้นตอนการวิจัยทางมานุษยวิทยาการดนตรี (Ethnomusicology) ดังนี้

การรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ดังนี้
 - 1.1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจะเข้
 - 1.2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
 - 1.3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลง วิธีการบรรเลง จำนวนกลอนจะเข้ในวงเครื่องสาย และวงมโหรี
2. ข้อมูลจากภาคสนาม
ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงจะเข้

การศึกษาข้อมูล

1. นำข้อมูลมาลำดับเนื้อหาสาระและจัดเป็นหมวดหมู่ตามความสำคัญ และเรียงลำดับขั้นตอนให้เป็นระเบียบอย่างต่อเนื่อง
2. ศึกษาข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนามและการสนทนากลุ่ม ดังนี้
 - 2.1. วิธีการดำเนินงานจะเข้ในการบรรเลงรวมวง
 - 2.2. การประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิธีการดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวง

1.1 วิธีการดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงเพลงไหมโรงเทิด สธ

1.2 วิธีการดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงเพลงไหมโรงมหาราช

2. การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวง

2.1 การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวงไหมโรงเทิด สธ

2.2 การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวงเพลงไหมโรงมหาราช

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาผลรวมข้อมูล โดยสรุปผลการวิเคราะห์เป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ นำเสนอการเขียนข้อมูลแยกวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวง” ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเพลงทำนองหลักเพลงไหมโรงมหาราชและเพลงไหมโรงเทิด สธ จากผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย จากนั้นศึกษาวิธีการดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวงโดยวิธีการสัมภาษณ์ครูจะเข้า จำนวน 5 คน และประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวงเพลงไหมโรงมหาราชและเพลงไหมโรงเทิด สธ ซึ่งผลการวิจัยมีดังนี้

1. วิธีการดำเนินทำนองจะเข้าในการบรรเลงรวมวง

จะเข้ามีหน้าที่ดำเนินทำนองสอดแทรกไปกับเครื่องดำเนินทำนองอื่นๆ ตลอดจนการดำเนินทำนองตามแนวร้อง เวลาบรรเลงจัดให้เป็นเครื่องดนตรีประเภทนำ เช่นเดียวกับระนาดเอก ซอด้วง โดยสอดแทรกทำนองให้เกิดความไพเราะด้วยการติดเก็บถี่ ๆ บ้าง ห่าง ๆ บ้าง

การบรรเลงในวงเครื่องสายไทย มีแนวการบรรเลงที่ไม่เร็วมาก มีการใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น สะบัด การตีรวร ดำเนินทำนองโดยการใช้สายให้ครบ ทั้งสามสาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทเพลง เช่น เพลงกรอใช้การตีรวร ตีตริกหรือตีตปรีบรวรให้ละเอียด ไม่ตีตสม่าเสมอ เพลงเก็บต้องติดเก็บบ้าง ตีตทิงนอยบ้าง ผู้บรรเลงจะต้องแม่นยำเพลงแม่นยำจังหวะเพื่อเป็นหลักให้กับวง

จะเข้าเป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนองหลักให้กับวงเครื่องสายเพราะมีช่วงเสียงกว้างกว่าเครื่องดนตรีอื่น ๆ ในวงเครื่องสาย ส่วนวงกลอนในการบรรเลงรวมวงนั้นไม่ค่อยซับซ้อนและพิสดาร ส่วนใหญ่เน้นส่วนวงกลอนที่มีความไพเราะเรียบๆ ไม่โลดโผนมาก และมีเอกลักษณ์เฉพาะของจะเข้า ผู้บรรเลงจะเข้าเป็นผู้ที่มีความสำคัญของวง คือจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการบรรเลงและการจำเพลงอย่างดีเยี่ยม มิเช่นนั้นอาจส่งผลให้วงอาจจจะล้มได้ ผู้บรรเลงจะเข้าต้องรู้หน้าที่หลักของเครื่องดนตรี คือการบรรเลงจะเข้าอาจดำเนินทำนองแบบเก็บบ้าง ถีบ้าง รวบ้าง ดำเนินทำนองเป็นผู้นำบ้าง และเป็นผู้ตามบ้างในบางครั้ง แต่หลักใหญ่ ๆ แล้วจะเป็นผู้นำ ผู้บรรเลงจะเข้ามีความสำคัญเพราะในการบรรเลงในวงเครื่องสายจะเข้าถือเป็นหลักของวง

การบรรเลงในวงเครื่องสายเครื่องคู่

การบรรเลงจะเข้าในวงเครื่องสายเครื่องคู่ มีแนวการบรรเลงเร็วปานกลาง เพราะเนื่องจากเครื่องสายเครื่องคู่มีหลักอยู่ว่าเครื่องดนตรีทั้งสองเครื่องจะต้องบรรเลงทำนองเหมือนกัน ส่วนวงกลอนในการบรรเลงก็จะไม่โลดโผนมาก

การบรรเลงในวงมโหรี

ลักษณะของการบรรเลงจะเข้ในวงมโหรี คือการบรรเลงเพลง ซับกล่อม ผู้บรรเลงต้องบรรเลงจะเข้ให้นุ่มนวล อ่อนหวาน กลมกลืนและเรียบร้อย ตามลักษณะวงมโหรี การดำเนินทำนองหรือทางเพลงต้องติดให้กลมกลืนกับ เครื่องดนตรีอื่น ไม่บรรเลงทางที่แตกต่างไปจากวง เน้นความเรียบร้อย เทคนิค การบรรเลง ใช้การติด การรวให้ได้เสียงยาว สะบัดบ้างตามความเหมาะสม การติดทิงนอยไม่นิยมเพราะทำให้เสียงจะเข้มีลักษณะเสียงที่ขัดกับเครื่องดนตรี ซื่นอื่นในวง จึงใช้การรวหรือการกรอแทน

การบรรเลงในวงเครื่องสายปี่ชวา

การบรรเลงเครื่องสายปี่ชวามีแนวทางการบรรเลงที่เร็วกว่าปกติ เพราะผู้บรรเลงต้องมีมือสูง โดยเฉพาะจะเข้ วิธีการดำเนินทำนองคือการติดเก็บเป็นหลักของวง ไม่เล่นทางหรือแปรทำนองให้ซับซ้อน เพราะต้องดำเนินทำนองเป็นหลัก ให้กับเครื่องดนตรีซื่นอื่นในวง เพื่อใช้ในการแปรทางให้จิตรพิสดาร เนื่องจากเพลง ที่บรรเลงด้วยวงเครื่องสายปี่ชวานิยมเล่นเพลงทางเก็บหรือทางพัน เช่น ตับลมพัด ชายเขา ซึ่งแต่ละเพลงมีทำนองที่ซ้ำกันจึงทำให้ผู้บรรเลงอาจบรรเลงผิดได้ง่าย ผู้บรรเลงจะเข้จึงต้องบรรเลงเป็นหลักให้กับเครื่องดนตรีอื่น วงเครื่องสายปี่ชวานิยม บรรเลงในงานอวมงคล เพลงที่นิยมบรรเลงมีความยาวและเร็วพอสมควร เช่น เพลง โหมโรงราโค เพลงชมสมุทร เพลงสรรหมา ผู้บรรเลงในวงควรมีฝีมือที่เท่าเทียมกัน และต้องฝึกซ้อมเป็นประจำให้พละกำลังในการบรรเลงคงที่อยู่ถึงจะบรรเลงได้ดี

การบรรเลงในวงเครื่องสายผสม

วงเครื่องสายผสมในที่นี้เป็นการผสมกับเครื่องดนตรีต่างชาติ เช่น ซิม ออร์แกน เปียโน เมื่อนำมาผสมในวงเครื่องสายทำให้เสียงของเครื่องดนตรี ต่างชาติขัดกับเสียงจะเข้ จึงนำจะเข้ออกจากวงดนตรี แต่เครื่องดนตรีอย่างอื่น ที่ดำเนินทำนองอย่างซอ เช่น ไวโอลิน ไม่เป็นปัญหาในการบรรเลงร่วมกันกับจะเข้ เพราะเสียงเครื่องดนตรีที่บรรเลงออกมามีความกลมกลืนกันเป็นอย่างดี ผู้บรรเลง

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 1 ประโยคที่ 1 ทำนอง จะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 2

จะเข้หรือระนาด				รับพร้อม			
- - - ร	- - - ม	- - - ม่ม	- ร - ท	- ร - -	ทลซ - ม	- ร - -	มีรท - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ลซม	- ร - ท	- ร - -	ทลซ - ท	- ล - -	มรท - ล

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 2

- - - ร	- - - ม	- - ลซม	- ร - ท	- ร - -	ทลซ - ม	- ร - -	มรท - ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 1 ประโยคที่ 1 ทำนอง จะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียงทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 3

- - - -	- - - ซ	- - - ฟ	- ม - ร	- - - ท	- - - ร	- - - ม	- ซ - ล
- - - -	- - - ซ	- - - ฟ	- ท - ล	- - - ฟ	- - - ล	- - - ท	- ซ - ล

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 3

- - - -	- - - ซ	- - - ฟ	- ม - ร	- - -	ร	- - - ม	- ซ - ล
					ท - - -		

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 1 ประโยคที่ 3 ทำนอง จะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x

ระดับเสียงทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

2) การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าในทำนองหลักที่เป็นบังคับทางจะเข้าสามารถประดิษฐ์ทำนองในทำนองหลักที่เป็นบังคับทางได้เล็กน้อย ที่ไม่ได้ทำให้สำนวนของทำนองนั้นเกิดความเสียหายหรือผิดเพี้ยนไปจากที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ไว้

ตัวอย่างการประดิษฐ์ทำนองจะเข้าในทำนองหลักที่เป็นบังคับทาง

เพลงโหมโรงมหาราช

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 5

-	-	-	-	-	ท	-	ริ	-	-	มี	ริ	-	ท	-	ล	-	ท	-	ล	-	ซ	-	ล	-	ซ	-	-	ซ	-	-	ริ
-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	-	ม	ร	-	ท	-	ล	-	ท	-	ล	-	ซ	-	ล	-	ซ	-	ม	-	ม	-	ล

ทำนองจะเข้า ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 5

-	-	-	-	-	ท	-	ริ	มี	ริ	ซ	มี	ริ	ท	-	ล	ริ	ท	-	ล	-	ซ	-	ล	-	ซ	-	ม	ซ	ม	-	ริ

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 5 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียงทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลัก แต่มีการประดิษฐ์ทำนองเก็บบางตัวให้ทำนองมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การดำเนินทำนองเป็นเพลงบังคับทางมีเพลงทางพื้นและลูกล้อลูกขัด สอดแทรกในบางช่วง การดำเนินทำนองเน้นการดำเนินทำนองลักษณะการใช้สำนวน บังคับทางตามที่คุณประพันธ์ได้กำหนดไว้ ส่วนทำนองทางพื้น ผู้บรรเลงแต่ละเครื่องมือ สามารถประดิษฐ์ทำนองให้มีความสอดคล้องกับทำนองหลัก รวมทั้งต้อง มีความเหมาะสมกลมกลืนกันกับเครื่องดนตรีในวง ไม่ควรดำเนินทำนองแตกแยก ออกไป แม้ว่าสำนวนจะลงลูกตกลูกเดียวกัน แต่ว่าสำนวนกลอนและกลุ่มเสียง ควรดำเนินไปอย่างใกล้เคียงสัมพันธ์กับทำนองหลัก สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การบรรเลงทำนองที่เป็นลูกล้อลูกขัด อาจารย์มนตรี ตราโมทได้กล่าวไว้ว่า ทำนอง ลูกล้อลูกขัดต้องปฏิบัติตามที่คุณประพันธ์กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด บางเครื่องมือ อาจจะพลิกแพลงได้บ้างเล็กน้อยตามวิธีการที่เหมาะสมของเครื่องมือ ในการปฏิบัติ เพลงลูกล้อลูกขัดทั้งวงปีพาทย์และวงเครื่องสายต้องยึดถือวิธีปฏิบัติตามหลักการ เดียวกัน การปฏิบัติเพลงประเภทลูกล้อลูกขัดที่ไม่ปฏิบัติตามหลักการนี้มักพบเห็น ได้บ่อยในการบรรเลงของวงปีพาทย์ทั่ว ๆ ไป มีการปฏิบัติอย่างอิสระ ใช้ทำนอง ที่ก้าวก่าย สอดแทรกการแปรทำนองเข้าไปในลูกล้อลูกขัด ไม่มีการแบ่งเป็นพวกหน้า และพวกหลัง ดำเนินทำนองเต็มจังหวะทุกประโยค ทำให้ทำนองในประโยค เหล่านั้นไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคุณประพันธ์ วงเครื่องสายก็มีการปฏิบัติเช่นนี้ อยู่บ้าง ทำให้หลักการบรรเลงดนตรีไทยผิดเพี้ยนไปจากทฤษฎีที่โบราณจารย์ ได้ยึดถือกันมา จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์การบรรเลงดนตรี ไทย มักจะพบวิธีการบรรเลงในลักษณะนี้เสมอ ทำให้แนวทางการบรรเลงที่โบราณ จารย์กำหนดไว้ผิดเพี้ยนออกไป นักดนตรีและเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ ที่ไม่ได้ศึกษาแนวทาง ในการปฏิบัติอย่างถูกต้องก็ปฏิบัติตามแนวทางที่ปรากฏอยู่บ่อยๆ ทำให้หลักการ ปฏิบัติเพลงประเภทลูกล้อลูกขัดและบังคับทางแตกต่างไปจากเดิม

เพลงโหมโรงมหาราชและเพลงโหมโรงเทิด สธ เป็นเพลงที่ครูมนตรี ตราโมท ใช้สำนวนบังคับทางและสอดแทรกลูกล้อลูกขัดเป็นส่วนมาก โดยมีทางพื้นอยู่ในบาง ช่วง เพราะฉะนั้นในการบรรเลงเพลงประเภทนี้ จึงมีความประณีตในการดำเนิน

ทำนองของทุกเครื่องมือ ที่จะต้องปฏิบัติให้มีถูกต้องตามทำนองและ มีความสอดคล้องกลมกลืนกัน การดำเนินทำนองของจะเข้ เนื่องจากสำนวนกลอน ของครุมนตรี ตราโมท เป็นสำนวนกลอนที่มีความไพเราะ มีความแปลกใหม่และ อัดลักษณะเฉพาะ มีสำนวนที่วิจิตร

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. (2545). **คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ชวนพิมพ์.

ณรงค์ชัย ปีกุญส์. (ม.ป.ป.). **สารานุกรมเพลงไทย**. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้ว
การพิมพ์.

บุษกร สำโรงทอง. (2539). **การดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีดำเนินทำนอง
ประเภทเครื่องตี**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชิต ชัยเสรี. (ม.ป.ป.). **เอกสารประกอบการสอนวิชาสังคีตลักษณะวิเคราะห์**.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พูนพิศ อมาตยกุล. (2527). **ดนตรีวิจักขณ์**. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการและงาน
พิมพ์บริษัทเกียรติธุรกิจฯ.

ไพศาล อินทวงศ์. (2544). **คลีนิคดนตรีไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักดนตรีไทย ดอท คอม.
ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). **สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติและบทร้อง
เพลงดับ ประวัติเพลงหน้าพาทย์และเพลงโหมโรง**. กรุงเทพฯ : หจก.อรุณ
การพิมพ์.

_____. (2526). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525**. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2522). **ดนตรีไทย
อุดมศึกษา ครั้งที่ 12**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองการพิมพ์.

สุมาลี นิมนานุภาพ. (2538). **ดนตรีวิจักขณ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2523). **ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทย ภาค 1**. กรุงเทพฯ :
พัฒนศิลป์การพิมพ์.

_____. (2546). **ทฤษฎีและหลักปฏิบัติดนตรีไทยและพจนานุกรมดนตรีไทย**.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.